

LABORE ET ZELO

Інструментально-виконавська підготовка

Обсяг: 5 кредитів ЄКТС

Семестр: I-II; Курс: перший

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Народний артист України, професор Шумський Микола Олександрович
Контакти	E-mail: maestro_shumskiy@i.ua тел.: (096) 473 71 67
Робоче місце	Кафедра інструментально-виконавської підготовки (ауд. 20, корпус №8, зал 1-го корпусу)
Години консультацій	Вівторок 8.30 – 13.00
Ім'я	К.п.н, доц. Гусейнова Лариса Василівна
Контакти	E-mail: larisa.guseynova@gmail.com тел.: (097) 925 27 56
Робоче місце	Кафедра інструментально-виконавської підготовки (ауд. 4, корпус №5)
Години консультацій	Понеділок 13.30 – 16.10

Опис курсу

Курс «Інструментально-виконавська підготовка» розроблений для підготовки магістрантів до майбутньої інструментально-виконавської та музично-педагогічної діяльності у статусі вчителя музичного мистецтва закладу загальної середньої освіти. Зміст дисципліни обумовлений завданнями подальшої професійної діяльності випускників та передбачає: засвоєння теоретичних та практичних засад інструментально-виконавського мистецтва; досконале оволодіння виконавською технікою; засвоєння принципів художньої інтерпретації інструментальних творів; ознайомлення зі навчально-організаційною та концертно-просвітницькою специфікою інструментального та оркестрового виконавства тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти отримають такі програмні результати:

ПРН 3. Сприйняття та поширення знань через призму національних та загальнолюдських цінностей, толерантності, адаптивності до культурного середовища.

ПРН 9. Уміння визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші

індивідуальні особливості учнів, формувати мотивацію, організовувати пізнавальну діяльність, сприяти формуванню спільноти учнів, усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, пояснювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ПРН 10. Уміння суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учасниками освітнього процесу та стейкхолдерами, уміння створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

ПРН 14. Уміння оцінювати та аналізувати результати навчання учнів, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності та визначати індивідуальні професійні потреби, визначати внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів.

ПРН 15. Уміння визначати умови та ресурси професійного та особистісного розвитку впродовж життя, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

ПРН 17. Уміння презентувати власні творчі досягнення та здобутки, знаходити шляхи особистого творчого зростання.

ПРН 18. Уміння популяризувати музичне мистецтво в процесі різноаспектної художньо-просвітницької діяльності, реалізовувати миротворчий та мистецько-педагогічний потенціал музичного мистецтва для утвердження гуманістичних цінностей в суспільстві.

ПРН 19. Уміння поєднувати теорію і практику музичного мистецтва в безпосередній музично-педагогічній діяльності.

ПРН 20. Демонструє артистизм, виконавську культуру та достатній технічний рівень володіння інструментом (голосом), диригентською технікою під час музично-виконавської діяльності.

ПРН 21. Уміння відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію та здійснювати художньо-педагогічний аналіз.

ПРН 22. Демонструє розуміння основних тенденцій розвитку сучасної мистецької освіти та застосовує традиційні й інноваційні технології в музично-педагогічній та музично-виконавській діяльності.

Мета навчання

Основною метою курсу «Інструментально-виконавська підготовка» є оволодіння наступними компетентностями:

ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ФК 4. Здатність враховувати вікові та інші індивідуальні особливості учнів при організації освітнього процесу керувати власними емоційними станами, етичним розвитком і вихованням учнів (психологічна та емоційно-етична компетентність).

ФК 5. Здатність до рівноправної та особистісно зорієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу, колегами та стейкхолдерами, виконувати професійні функції, зважаючи на особливі потреби здобувачів освіти (компетентність педагогічного партнерства та інклюзивна компетентність).

ФК 9. Здатність аналізувати та оцінювати ефективність освітнього процесу, навчальні досягнення здобувачів освіти та власну професійну активність (оцінювально-аналітична компетентність та рефлексивна компетентність).

ФК 10. Здатність планувати та реалізовувати особистісний та професійний саморозвиток (здатність до навчання впродовж життя).

ФК 12. Здатність презентувати власний творчий продукт, визначати і реалізовувати індивідуальну траєкторію професійного росту (особистісна творчо-прогностична компетентність).

ФК 13. Здатність здійснювати художньо-просвітницьку діяльність, розробляти і проводити музично-виховні заходи на високому мистецько-педагогічному рівні (загальнокультурна ціннісно-сміслова компетентність).

ФК 14. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 15. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

ФК 16. Здатність здійснювати власну художню інтерпретацію музичних творів та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

ФК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та музично-педагогічної діяльності.

Форми і методи навчання

Курс викладається у формі практичних (18 год), індивідуальних (32 год) занять та (100 годин) самостійної роботи студентів у бібліотеках, фонотеках та комп'ютерних мережах. У процесі роботи викладач застосовуватиме методи: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія, пояснювально-ілюстративний), наочні (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація), практичні (практичний показ, виконання технічних вправ, ескізної роботи над творами, створення множинних виконавських інтерпретацій), вербалізації емоційно-образної сфери музичних творів, частково-пошуковий (конкретизації та систематизації прийомів педагогічної техніки у відповідності до завдань), проблемний, самостійного спостереження, дослідницький, аналізу та синтезу, узагальнення, поточного коментарю, методи контролю і самоконтролю.

Організація навчання

**Теми практичних занять
(оркестровий клас)**

Удосконалення оркестрової підготовки

№	Назва теми	Кількість годин
1	Удосконалення навичок гри в оркестрі. Формування професійних якостей студентів.	10
2	Формування артистичної майстерності	8
Всього		18

Теми індивідуальних занять
(основний інструмент, концертмейстерський клас) удосконалення
інструментально-виконавської та музично-педагогічної підготовки:

№	Назва теми	Кількість годин
1	Поглиблення виконавських умінь у роботі над поліфонічними творами та творами великої форми.	6
2	Застосування умінь та навичок стильової і жанрової інтерпретації інструментально-виконавських творів.	2
3	Опанування музичних творів з шкільного репертуару.	4
4	Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єс для слухання.	4
5	Поглиблення виконавських умінь у роботі над кантиленними та віртуозними п'єсами. Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.	6
6	Акумулявання художньо-виконавських умінь та навичок.	2
7	Реалізація художньо-виконавських завдань підсумкової програми з інструментально-виконавської підготовки (основний музичний інструмент).	4
8	Реалізація художньо-виконавських завдань та педагогічних завдань інструментально-виконавської майстерності (концертмейстерський клас).	4
Всього		32

Самостійна робота
(основний інструмент, концертмейстерський клас, оркестровий клас)

№	Назва теми	Кількість годин
1	Ескізне виконання основної частини навчальної програми	10
2	Виконання всіх творів навчальної програми (по нотах)	20
3	Виконання творів навчальної програми на пам'ять	25
4	Підготовка до концертного виконання екзаменаційної програми	10
5	Прослуховування аудіо записів або перегляд відеозаписів із виконанням певного оркестрового твору на CD або в мережі Інтернет. Опрацювання запропонованої музикознавчої та фахової літератури з оркестрового виконавства.	8
6	Проведення історико-стилістичного аналізу музичних творів (біографічні дані про композитора, характеристика епохи, в яку він жив, визначити його індивідуальний композиторський стиль).	4

7	Визначення складних місць для виконання та пошук шляхів подолання труднощів.	8
8	Самостійне вивчення та достовірне виконання своєї оркестрової партії.	15
Всього		100

Оцінка

Упродовж семестру робота магістранта оцінюється за кількома видами: відвідування практичних та індивідуальних занять, продуктивність самостійної роботи щодо вивчення музичного та теоретичного матеріалу. Протягом запланованого періоду магістрант повинен оволодіти навчальним матеріалом. Оцінювання ґрунтується на принципі, що передбачає врахування рівня досягнень магістранта.

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
25	Виконання індивідуальних завдань з основного інструменту, концертмейстерського класу та оркестрового класу. Відповідність засобів виконавської техніки музичних творів, що вивчаються. Доцільна власна інтерпретація інструментальних творів.
20	Слуховий та візуальний контроль, обробка інформації, прийняття оперативних рішень. Оцінювання якості виконання. Креативний підхід до виконавської діяльності. Концертно-виконавська майстерність, правила сценічної поведінки.
25	Рівень попередньої роботи над науковою, навчально-методичною, мистецтвознавчою літературою з фаху. Комплексний аналіз музичних творів. Правильні і в достатній кількості підібрані матеріали самостійних завдань. Підбір ілюстративних матеріалів.
30	Підсумковий екзамєн: концертне виконання творів індивідуальної програми; володіння фаховими знаннями, визначеними програмою, уміння вирішення художньо-виконавських завдань
100	Разом

Політика курсу

- **Безпека** – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача/викладачки повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це

викладача/викладачку та перейти до безпечного місця.

- **Відвідування та / або участь:** відвідування є найважливішим компонентом курсу, яке фіксується в журналах академічних груп, за яке нараховуються бали. Складання модулів передбачає відпрацювання пропущених занять.
- **Запізнення:** запізнення на практичних групових заняттях недопустимі, відсутність студента допускається у разі хвороби (наявність медичної довідки) чи сімейних обставин.
- **Переоцінка:** допускається переоцінка самостійної роботи з метою її покращення (в робочі години протягом тижня після отримання оціночного завдання, в усній формі). Практична та підсумкова робота не переоцінюється.
- **Перескладання:** завдання можуть перескладатися, якщо студент був відсутній (наявність медичної довідки чи сімейні обставини). Підставою цього буде письмова заява на ім'я директора ННІ мистецтв.
- **Академічна доброчесність та плагіат:** на групових практичних заняттях головним фактором є доброзичлива, комфортна, творча атмосфера. Під час проведення занять роботу студента має право корегувати викладач з метою удосконалення його підготовки до контрольного залікового заняття.
- **Співпраця:** Студент може співпрацювати з іншими студентами у процесі самостійної роботи.
- **Мобільні пристрої:** під час практичної роботи користування мобільними пристроями недопустимі. При підготовці самостійних завдань користування мобільними пристроями буде доречним.
- **Поведінка в аудиторії:** Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodeks.pdf).

Основні рекомендовані джерела інформації

1. Баштан С., Омельченко А. Школа гри на бандурі. Київ: Муз. Україна, 1984.
2. Біла Н. Л., Шумський М. О. Основи оркестрової підготовки: (початковий етап): навч. посібн. Частина I. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2014. 117 с.
3. Біла Н. Л., Шумський М. О. Навчальний посібник «Основи оркестрової підготовки: (початковий етап). Частина II. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. 98 с.
4. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів: ЛДМА, 2001. 244 с.
5. Гуральник М. Л. Організація та керівництво народно-інструментальними колективами: навч.-метод. посібник. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. Ч. I. 128 с.
6. Котлінська Л. Г. Особливості розшифровки орнаментики в клавірних творах Й. С. Баха : методичні рекомендації. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2005. 26 с.
7. Крицький В. М. Засвоєння узагальнених прийомів способу музично-виконавської діяльності у процесі роботи над музичними творами : методичні рекомендації. Ніжин : Вид-во НДПУ імені М. Гоголя, 2001. 32 с.
8. Мистецька освіта в Україні: теорія і практика / О. П. Рудницька [та ін.]; заг. ред. О. В. Михайличенко, редактор Г. Ю. Ніколаї. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. 255 с.

9. Олексюк О. М. Методика викладання гри на народних інструментах: навч. посібн. ДАККіМ, 2004. 135 с.
10. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
11. Пляченко Т. М. Методика роботи з музично-інструментальними колективами: навч. метод. посібник для студ. мистецького ф-ту пед. ун-ту Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2009. 232 с.
12. Пуриц І. Г. Гра на баяні. Методичні статті. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 232 с.
13. Ревенчук В. В. Теорія та методика формування концертмейстерських умінь : навч. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2009. 111 с.
14. Ростовська І. О. Робота з дитячим інструментальним ансамблем за методикою Карла Орфа : навч.-метод. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2015. 62 с.
15. Семешко А. А. Виконавська майстерність баяніста. Методичні основи: навч. посібн. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. 144 с.
16. Шумський М. О. Твори для фортепіано : посіб. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2010. 45 с.
17. Шумський М. О. Хрестоматія з оркестрового класу. Частина І. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 389 с.
18. Шумський М. О., Щербініна О. М., Павленко О. М. Основи фортепіанної підготовки : навч. посіб. 2-ге вид., уточ., доп. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2018. 234 с.
19. Щербініна О. М., Павленко О. М. Основи фортепіанної підготовки II частина : навч. посіб. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2013. 162 с. (з грифом МОН молоді та спорту України) (лист від 03.12.12 №1/11–18599)
20. Щербініна О. М., Щербінін М. А. Пізнання музичного стилю: теорія, методика, практика 517 МБ : ел. навч. посіб. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2014.

Додаткова:

1. Антонюк В. Г. Формування індивідуального виконавського стилю: Культурно-антропологічний аспект. Бровари: БМК центр «Українська ідея», 1994. 23 с.
2. Афанасьєв Ю. Л., Джура О. Ф. Професійна підготовка музиканта: уроки Болеслава Яворського. Київ: ДАККіМ, 2009. 51 с.
3. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти. Київ: Наукова думка. 1967. 244 с.
4. Гусейнова Л. В. Довідник виконавця-інструменталіста : навч. посіб. Ніжин : Вид-во НДПУ імені М. Гоголя, 2003, 91 с.
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) .Луцьк. 2006. 308 с.
6. Дорохін В. Г. Художня організація музичного твору на баяні: артикуляційний аспект : навч. посіб. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2013. 111 с.
7. Душний А. І. Методика активізації творчої діяльності майбутніх учителів музики у процесі інструментально-виконавської підготовки: навч. посібн. Дрогобич: Посвіт, 2008. 120 с.
8. Кашкадамова Н. Історія фортепіанного мистецтва. ХІХ сторіччя: Підручник .Тернопіль: АСТОН, 2006. 608 с.
9. Корінний М. М. та ін. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. Київ: Україна, 2000.184 с.
10. Крицький В. М. Формування художньо та дидактично доцільних знань у процесі роботи з музичними творами : методичні рекомендації. Ніжин : Вид-во НДПУ імені М. Гоголя, 2001. 32 с.

11. Лисенко І. Словник музикантів України. Київ: Рада, 2005. 359 с.
12. Михайличенко О. В. Основи загальної та музичної педагогіки: історія та теорія: Навчальний посібник (двомовний). Суми: вид-во «Козацький вал», 2009. 208 с.
13. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посібн. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с.
14. Павленко О. М. Джазова імпровізація в системі інструментально-виконавської підготовки : методичні рекомендації. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2013. 35 с.
15. Ростовська І. О. Формування мотивації учіння гри на фортепіано : навч.-метод. посіб. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2015. 159 с.
16. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.
17. Сливко С. А. Формування музично-слухової активності у процесі музично-виконавської підготовки студентів : методичні рекомендації. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2012. 26 с.
- 18.** Соловей М. І., Спіцин Є. С. Основи професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя: навч. посіб. для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2002. С. 23–61.
19. Хашеватська С. С. Інструментознавство. Підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 256 с.
20. <https://library.by/special/composers/index.htm>

Дидактичні матеріали:

1. Щербініна О. М. Все про фортепіано: 15 електронних тестів / практикум з фортепіанної підготовки : ел. посіб. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2015
2. Щербініна О. М. Інтерпретація фортепіанної музики для дітей. Г. Сасько «Мозаїка» : методичні рекомендації. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2018. 34 с.
3. Щербініна О. М. Інтерпретація фортепіанної музики для дітей. Р. Шуман «Альбом для юнацтва» : методичні рекомендації. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2012. 43 с.
4. Щербініна О. М. Основний музичний інструмент (фортепіано) : зб. тестових завдань. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2009. 61 с.